

ВЕТЕРИНАРНЫЕ НАУКИ

УДК: 619:618.5-089.888.61:636.7:636.8

ЕФЕКТИВНІСТЬ КЕСЕРЕВОГО РОЗТИНУ ПРИ ПАТОЛОГІЧНИХ РОДАХ У КІШОК ТА СОБАК

Ізотова Т. В.

магістр

Гудзовата С. В.

магістр

Гудзоватий Р. С.

магістр

Рябокоть В. М.

лікар ветеринарної медицини,

директор навчально-науково-виробничого клініко-діагностичного центру факультету ветеринарної медицини

Дніпровського державного аграрно-економічного університету,

Корейба Л. В.

к. вет. н., доцент

Спіцина Т. Л.

к. вет. н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

EFFICIENCY OF CESAREN SECTION FOR CATS ET DOGS IN PATHOLOGICAL LABOR

Izotova T. V.

master

Hudzovata S. V.

master

Hudzovatyi R. S.

master

Riabokon' V. M.

Veterinarian doctor,

headmaster of Educational-Scientific industrial Clinically-diagnostics center faculty of veterinarian medicine

Dnipro State Agrarian-Economic University,

Koreyba L. V.

Candidate of veterinary sciences, Docent

Spitsyna T. L.

Candidate of veterinary sciences, Docent

Dniprovsky State Agro-Economical University. Dnipro, Ukraine

Анотація. Кесерів розтин може бути виконаний без загрози життю плодів максимум протягом 24 годин від початку родової діяльності. Основними клінічними передвісниками які можуть свідчити про початок нормальної родової діяльності є: закінчення терміну вагітності; занепокоєння тварини; розкриття або напіврозкриття шийки матки, з виділенням незначної кількості слизу; незначна зміна фізіологічних показників.

Застосування премедикації атропіну сульфатом з димедролом та ксилазином на тлі епідуральної новокаїнової анестезії забезпечує задовільні умови для виконання кесаревого розтину у собак і кішок. Вікріл є надійним і безпечним у використанні шовним матеріалом, застосування якого не потребує наступного видалення швів. Залучення до комплексу післяопераційної реабілітації внутрішньовенних інфузій метрогілу забезпечує сприятливий перебіг післяопераційного періоду і профілактику ускладнень.

Abstract. Hysterotomy can be executed without threat to life of fetus maximum during 24 hours from the beginning of generative activity. The main clinical portents which can attest about beginning of the normal generative activity are the ending term of gestation; animal anxiety; disclosure or semi-disclosure of cervix with exudation negligible amount of mucus; negligible change of physiological indicators.

Use of premedication atropine sulfate with dimedrol and xylazine against epidural novocaine anesthesia provides satisfactory conditions for implementation hysterotomy for female dogs and cats. Vikryl is reliable and safe suture material for using, it isn't need removal of seams. Implication for complex postoperative rehabilitation intravenous infusions of Metrogil in the dose 4 mg/kg weight of the animal provides favorable course postoperative period and prevention of the complication.

Ключові слова: дисточія, кесерів розтин, собаки, кішки, оперативний доступ, премедикація, шовний матеріал.

Key words: dystocia, cesarean section, bitches, cats, dogs. surgical access, premedication, suture material.

Вступ. Кесарів розтин – це розроджувальна операція, що зводиться до розсічення черевної стінки (лапаротомії) і матки (гістеротомії) для витягання живого плода через рану [1-3].

За даними багатьох авторів, нині часто зустрічаються випадки, коли тварина не може самостійно народити за різних дисточій материнського чи дитячого походження, тому вдаються до проведення оперативного втручання [1-6].

Пошук надійних та ефективних методів оперативного лікування акушерських патологій – важливий аспект ветеринарного акушерства та хірургії, а розробка нових методик є важливим завданням практикуючих ветеринарів. Успіх кесаревого розтину, життя приплоду та матері залежать від кваліфікованої своєчасної допомоги та від обраного методу проведення операції, який сприяє більш швидкому загоєнню та уникненню ускладнень.

У кішок і собак в більшості випадків кесерівів розтин закінчується сприятливо, хоча прогноз, безумовно, у значній мірі залежить від оперативної техніки, вміння хірурга та умов, у яких виконується операція [1-3, 6].

Тому **мета нашої роботи** полягала у вивченні ефективності проведення кесаревого розтину у кішок та собак за ускладнених родів та післяродового періоду.

Матеріал і методи. Дослідження проведені на кішках та собаках, яким було виконано кесарів розтин. Показаннями для кесаревого розтину в основному була затримка виведення плодів через слабкі перейми та потуги і крупнопліддя. Для премедикації використовували суміш атропіну сульфату (0,05 мг/кг), димедролу (0,4 мг/кг) та ксилазину (0,15 мл/кг), що забезпечувало добру міорелаксацію, виявляло антигістамінну та антихолінергічну дію та дозволяло починати маніпуляції з твариною вже через 10–15 хвилин після внутрішньом'язового введення. Далі виконували епідуральну анестезію із застосуванням 2 %-го розчину новокаїну. Нами були проведені дослідження різних доступів за кесарського розтину та визначено, що оптимальний оперативний доступ до вагітної матки забезпечує медіанна лапаротомія в позадупковій ділянці. Також використовували боковий оперативний доступ. На матку накладали шов Шмідена та Ламбера кетгутум № 4–5. На очеревину з апоневрозами м'язів накладали вузловий шов шовком № 3–4. Шкіру черевної стінки тварин контрольної групи закривали роздільними петлеподібними стібками із шовку № 3–4, а у дослідних тварин – внутрішньошкірним швом з матеріалу, що повільно розсмоктується (вікріл).

Для визначення ефективності кесаревого розтину при ускладненнях родів та післяродового періоду проводили моніторинг родових та післяродових ускладнень у самиць м'ясоїдних зареєстрованих за час досліду, визначали основні критерії оцінки результатів стосовно здоров'я матері та приплоду за випадків самостійних важких родів та родів, що закінчувалися виконанням кесаревого розтину. У післяопераційному періоді застосовували 2 варіанта терапії. Для проведення експерименту було відібрано 20 тварин (10 сук та 10 кішок).

Тваринам першої групи застосовували: цефтриаксон – 10–20 мг/кг внутрішньом'язово кожні 12 години протягом 7 діб, катозал кішкам – 1 мл, сукам – 1,5–5 мл підшкірно 1 раз на 3 доби курсом у 3 ін'єкції, фізіологічний розчин – 20 мл/кг внутрішньовенно – 1–2 рази на добу протягом 3–5 діб, обробка післяопераційного шва алюспреєм 1 раз на 3 доби – 2–3 обробки. Тваринам другої групи (дослід) застосовували: цефтриаксон – 10–20 мг/кг внутрішньом'язово кожні 12 години протягом 7 діб, катозал – кішкам 1 мл, сукам 1,5 мл підшкірно 1 раз на 3 доби курсом у 3 ін'єкції, метронідазол – 5 мг/кг внутрішньовенно 1 раз на добу протягом 5 діб, фізіологічний розчин – 20 мл/кг внутрішньовенно 1–2 рази на добу протягом 3–5 діб, обробка післяопераційного шва алюспреєм 1 раз на 3 доби – 2–3 обробки.

Результати досліджень. Нами було проведено моніторинг випадків родових та післяродових ускладнень у сук та кішок при патологічних родах з або без акушерської допомоги та після виконання кесаревого розтину.

ЕФЕКТИВНІСТЬ КЕСАРЕВОГО РОЗТИНУ ПРИ УСКЛАДНЕННЯХ РОДІВ ТА ПІСЛЯРОДОВОГО ПЕРІОДУ

Ведення патологічних родів	Всього, кількість	Патології родів									
		Розриви вульви та піхви		Затримка посліду		Виворот піхви		Пролапс прямої кишки		Мертвонароджені	
		п	%	п	%	п	%	п	%	п	
з/без родопомоги	20	5	25	2	10	1	5	1	5	10	
Кесарів розтин	20	-	-	-	-	-	-	-	-	3	
		Патології післяродового періоду -									
		Ендометрит		Сепсис		Вестибуловагініт		Агалактія		Спайкова хвороба	
		п	%	п	%	п	%	п	%	п	%
з/без родопомоги	20	8	40	1	5	1	5	-	-	-	-
Кесарів розтин	20	4	20	-	-	-	-	2	10	4	20

Так з 20 тварин, що народжували самостійно, у 5 самиць (25%) діагностували розриви вульви та піхви, затримку посліду у 2 (10%), виворот піхви у 1 (5%), пролапс прямої кишки у 1 (5%), післяродовий ендометрит у 8 (40%), післяродовий вестибуловагініт у 1 (5%), сепсис у 1 самки (5%). З 20 самиць, у яких було проведено кесарський розтин у 4 (20%) діагностували післяродовий ендометрит, агалактію у 2 (10%), спайкову хворобу у 4 (20%), несприйнятливості шовного матеріалу у 1 (5%) (таблиця). Аналіз отриманих даних показав, що розриви вульви та піхви, гематоми та набряки родових шляхів в більшості випадків діагностувалися при дистоціях, зумовлених крупліллям чи вузькістю родових шляхів самки, виворот піхви та пролапс прямої кишки діагностували у тварин, які мали бурхливі перейми та потуги при перших родах та спостерігався у сук гігантських порід, затримка посліду була характерна для тварин із слабкістю родової діяльності, післяродовий ендометрит та вестибуловагініт були обумовлені тою чи іншою дистоцією, що призводила до травмування родового каналу, сепсис було діагностовано на 5 день після родів у самки з затримкою посліду за самостійних родів без акушерською допомогою.

Після кесаревого розтину ендометрит був обумовлений інвазивністю операції, спайкова хвороба діагностувалася у тварин, що мали попередньо проведені операції, агалактію діагностували у 2 самиць, що мали лапаротомію по білій лінії. Кількість мертвонароджених плодів зростала за зтяжних родів і була пов'язана з асфіксією плодів, так їх кількість за самостійних патологічних родів склала 10, в той час як за умови проведення кесаревого розтину не пізніше 6 годин після початку родів цей показник знизився до 3.

Висновки.

1. Кесарський розтин може бути виконаний без загрози життю плодів максимум протягом 24 годин від початку родової діяльності. Основними клінічними передвісниками, які можуть свідчити про початок нормальної родової діяльності є: закінчення терміну вагітності; занепокоєння тварини; розкриття або напіврозкриття шийки матки, з виділенням незначної кількості слизу; незначна зміна фізіологічних показників.

2. Застосування премедикації атропіну сульфатом (0,05 мг/кг) з димедролом (0,4 мг/кг) та ксилазином (0,15 мг/кг) на тлі епідуральної новокаїнової анестезії забезпечує задовільні умови для виконання кесаревого розтину у собак і кішок. Вікріл є надійним і безпечним у використанні шовним матеріалом, застосування якого не потребує наступного видалення швів.

3. Залучення до комплексу післяопераційної реабілітації внутрішньовенних інфузій метрогілу в дозі 5 мг/кг ваги тварини забезпечує благоприємний перебіг післяопераційного періоду і профілактику ускладнень.

Список використаної літератури

1. Гришко Д.С. Лекції з ветеринарного акушерства: Навчальний посібник. – Х.: Прапор, 2003. – 400 с.
2. Дюльгер Г.П. Физиология размножения и репродуктивная патология собак. – М.: Колос, 2002. – 152 с.
3. Карпов В.А. Акушерство мелких животных. – М.: Россельхозиздат, 1984. – 240 с.
4. Корейба Л. В. Поширення дистоції родів у самиць м'ясоїдних в умовах ветеринарної клініки приватного підприємства «Бойко» міста Дніпропетровськ / Л. В. Корейба, Т. В. Ізотова // Науково-технічний бюлетень НДЦ біобезпеки та екологічного контролю ресурсів АПК / Дніпропетровський ДАЕУ. – 2015. – Т.3. – № 1. – С. 25-29.

5. Кравченко І. В. Розповсюдження акушерської та гінекологічної патології у самиць м'ясоїдних в умовах державної лікарні ветеринарної медицини міста Дніпропетровськ / І. В. Кравченко, С. В. Сосонний, Л. В. Корейба // Актуальні проблеми розвитку світової науки: зб. наук. праць за матер. міжнар. конф. (Київ, 30 бер. 2016 р.). – Ч. 1. – К.: Центр наукових публікацій, 2016. – С. 95-97.

6. Харенко М.І., Хомин С.П., Кошовий В.П. та ін. Фізіологія та патологія розмноження дрібних тварин / навчальний посібник. – Суми: ВАТ «Сумська обласна друкарня», видавництво «Козацький вал», 2005. – 554 с.

References:

1. Hryshko D.S. Lekcii' z veterynarnogo akusherstva [Lectures of the veterinary obstetrics]. Kharkiv, 2003. 400 p. (In Ukrainian).

2. Dul'ger H. P. Fiziologija razmnozhenija i reproduktivnaja patologija sobak [Physiology of breeding and reproductive dog's pathology]. Moscow, 2002. – 152 p. (In Russian).

3. Karpov V. A. Akusherstvo melkih zivotnyh [Obstetrics of small animals]. Moscow, 1984. 240 p. (In Russian).

4. Koreyba L. V. & Izotova, T. V. Poshyrennja dystocii' rodiv u samyc' m'jasoi'dnyh v umovah veterynarnoi' kliniky pryvatnogo pidpryjemstva «Bojko» mista Dnipropetrovs'k [Distribution of labour dystocia in females carnivorous in the conditions of private enterprises «Bojko» the city of Dnipropetrovsk]. Naukovo-tehnichnyj bjuleten' NDC biobezpeky ta ekologichnogo kontrolju resursiv APK [Science and Technology Bulletin of Scientific research center for biosafety and environmental control of agro-industrial complex], 2015, 3(1), pp. 25–29. (In Ukrainian).

5. Kravchenko I., Sosonnyy S. & Koreyba L. Rozpovsjudzhennja akushers'koi' ta ginekologichnoi' patologii' u samyc' m'jasoi'dnyh v umovah derzhavnoi' likarni veterynarnoi' medycyny mista Dnipropetrovs'k [Spreading of obstetrical and gynecological pathology in female of carnivorous in the terms of state veterinary hospital of Dnepropetrovsk]. Aktual'ni problemy rozvytku svitovoi' nauky [Actual problems of development the global science]. 2016. pp. 95–97. (In Ukrainian).

6. Kharenko M. I., Khomyn S. P., Koshovyi V. P., Ponomarenko V. P., Stefanyk V. Y., Stots'kyi O. G. ... Danilova T. M. Fiziologija ta patologija rozmnozhennja dribnyh tvaryn [Physiology and pathology of breeding the small animals]. Sumy, 2005. 554 p.